

सन २०२४-२५ मध्ये कृषि यांत्रिकीकरण
उप अभियानासाठी तिन्ही प्रवर्गासाठी
(सर्वसाधारण, अनु. जाती, अनु. जमाती.)
एकूण रु.१५.१५ कोटी इतका निधी
वितरीत करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक :- कृयांयो-२०२४/प्र.क्र.१५०/८-अ
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय (विस्तार), मुंबई-४०००३२.
दिनांक : २२ जानेवारी, २०२५

संदर्भ:-

१. केंद्र शासनाने www.agricoops.nic.in या संकेत स्थळावरील राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानाच्या मार्गदर्शक सुचना.
२. केंद्र शासनाच्या कृषि व शेतकरी कल्याण मंत्रालय, कृषि व शेतकरी कल्याण विभागाचे पत्र क्र. ७-१/२०२३-RKVY, दिनांक ०१.०८.२०२३
३. वित्त विभाग, शासन परिपत्रक, क्र.अर्थसं-२०२४/प्र.क्र. ३४/अर्थ-३, दिनांक ०१.०४.२०२४
४. केंद्र शासनाच्या कृषि व शेतकरी कल्याण मंत्रालय, कृषि व शेतकरी कल्याण विभागाचे पत्र क्र. ७-१/२०२४-RKVY, दिनांक १४.५.२०२४
५. कृषि व पदुम विभाग, शासन पत्र, क्र.CSS २०२४/C.R.१२/२-A दिनांक १३.०५.२०२४
६. कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय, क्र.कृयांयो-२०२४/प्र.क्र.१२८/८-अ, दि. २८.०५.२०२४.
७. कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय, क्र.कृयांयो-२०२४/प्र.क्र.१५०/८-अ, दि. २०.०६.२०२४.
८. कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय, क्र.कृयांयो-२०२४/प्र.क्र.१५२/८-अ, दि. २०.०६.२०२४
९. कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय, क्र.कृयांयो-२०२४/प्र.क्र.१५१/८-अ, दि. १२.०७.२०२४
१०. कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय, क्र.कृयांयो-२०२४/प्र.क्र.१५१/८-अ, दि. ७.१०.१२०२४
११. कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय, क्र.कृयांयो-२०२४/प्र.क्र.१५२/८-अ, दि. ७.१०.२०२४
१२. वित्त विभाग, शासन परिपत्रक, क्र.अर्थसं-२०२४/प्र.क्र.८०/अर्थ-३, दि. १५.१०.२०२४
१३. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन परिपत्रक क्र.बियुडी-२०२४/प्र.क्र.६९/ अर्थ(विधयो), दि. १८.१०.२०२४
१४. आदिवासी विकास विभाग, शासन परिपत्रक, क्र.बियुडी-२०२४/प्र.क्र.२/कार्यासन-६, दि. १८.१०.२०२४
१५. कृषि, सहकार व शेतकरी कल्याण विभाग, केंद्रीय कृषि व शेतकरी कल्याण मंत्रालय, भारत सरकार यांचे पत्र क्र.१-१५/२०२४ आरकेव्हीवाय/१, दि. १७.०१.२०२५

प्रस्तावना :

राज्यात केंद्र पुरस्कृत कृषि यांत्रिकीकरण उपअभियान राबविण्यात येत आहे. सदर उप अभियानांतर्गत एकूण आठ घटक असून घटक क्र.१ व २ हे नवीन तंत्रज्ञानाने विकसित केलेल्या संयंत्रांची प्रात्यक्षिके, प्रशिक्षण व चाचणीबाबत आहेत. घटक क्र.१ व २ यासाठी केंद्र हिश्याचे प्रमाण १०० टक्के आहे. उर्वरित ६ घटकांसाठी केंद्र व राज्य शासनाच्या निधी हिश्याचे प्रमाण ६०:४० असे आहे.

राष्ट्रीय कृषि विकास योजना RKVY अंतर्गत कृषि यांत्रिकीकरण उपअभियान साठी मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील SLSC च्या दिनांक ०३.०५.२०२४ रोजीच्या बैठकीत मान्यता दिल्याप्रमाणे केंद्र हिस्सा रु.१४३७५.०० लाख व त्यासाठीचा पूरक राज्य हिस्सा रु.९५८३.३३ लाख याप्रमाणे एकूण रु.२३९५८.३३ लाख निधीच्या वार्षिक कृती आराखड्यास सं.क्र.६ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली आहे. सदर योजनेस सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी संदर्भ क्र.७ येथील शासन निर्णयान्वये रु.३७.७६६७ कोटी, अनुसूचित

जातीसाठी संदर्भ क्र.९ व १० येथील शासन निर्णयान्वये रु.९.३५०० कोटी, व अनुसूचित जमातीसाठी संदर्भ क्र.८ व ११ येथील शासन निर्णयान्वये रु.७.४१६६ कोटी असा एकूण ५४.५३३३ कोटी इतका निधी वितरीत केला आहे.

केंद्र शासनाने संदर्भ क्र.१५ अन्वये राष्ट्रीय कृषि विकास योजना (RKVY) अंतर्गत कृषि यांत्रिकीकरण उपअभियानासाठी सन २०२४-२५ करिता तिन्ही प्रवर्गासाठी (सर्वसाधारण, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती) एकूण रु.२८.७५ कोटी निधी वितरीत केला आहे. केंद्रीय कृषि मंत्रालयाने संदर्भ क्र.२ अन्वये राज्य शासनास दिलेल्या अधिकारानुसार तिसऱ्या हप्त्याचा एकूण रु.१५.१५ कोटी (केंद्र हिस्सा रु.९.०९ कोटी + राज्य हिस्सा रु.६.०६ कोटी) निधी वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती, त्यानुषंगाने शासन खालीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय :

- सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षामध्ये RKVY अंतर्गत कृषि यांत्रिकीकरण उपअभियानासाठी तिन्ही प्रवर्गासाठी (सर्वसाधारण, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती) केंद्र हिस्सा रु.९.०९ कोटी (रुपये नऊ कोटी नऊ लाख फक्त) व त्यास अनुरूप राज्य हिस्सा रु.६.०६ कोटी (रुपये सहा कोटी सहा लाख फक्त) असा एकूण रु.१५.१५ कोटी (रुपये पंधरा कोटी पंधरा लाख फक्त) इतका निधी आयुक्त (कृषि) यांना निधी अर्थसंकल्पीय वितरण प्रणालीद्वारे प्रवर्गानिहाय खालील तक्त्यात नमूद केल्याप्रमाणे वितरीत करण्यात येत आहे :-

प्रवर्ग	तिसरा हप्ता (रुपये कोटीत)		
	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	एकूण
सर्वसाधारण	३.००	२.००	५.००
अनु. जाती	३.४०	२.२६६७	५.६६६७
अनु. जमाती	२.६९	१.७९३३	४.४८३३
एकूण	९.०९	६.०६	१५.१५

- सदर योजनेतर्गत मंजूर केलेला उपरोक्त निधी खालील लेखाशिर्षाखाली चालू वर्षी अर्थसंकल्पीत केलेल्या तरतूदीमधून भागविण्यात यावा.

प्रवर्ग	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा
सर्वसाधारण प्रवर्ग	मागणी क्रमांक:- डी-३ २४०१ पीक संवर्धन, (००)११३-कृषि अभियांत्रिकी (००) (०८) कृषि उन्नती योजना कृषि अभियांत्रिकीकरण उपअभियान (कें.पु.यो), (केंद्र हिस्सा ६० टक्के) (२४०१ २५१३), ३३ अर्थसहाय्य	मागणी क्रमांक:- डी-३ २४०१ पीक संवर्धन, (००)११३-कृषि अभियांत्रिकी (००) (१६) कृषि उन्नती योजना कृषि अभियांत्रिकीकरण उपअभियान (कें.पु.यो), (राज्य हिस्सा ४० टक्के) (२४०१ ८७३६), ३३ अर्थसहाय्य
अनुसूचित जाती	मागणी क्रमांक : एन-३ २४०१ पीक संवर्धन, ७८९ अनुसूचित जाती उप योजना (०१) (११) कृषि उन्नती योजना कृषि अभियांत्रिकीकरण उपअभियान (कें.पु.यो), (केंद्र हिस्सा ६० टक्के) (२४०१बी १८८), ३३ अर्थसहाय्य	मागणी क्रमांक : एन-३ २४०१ पीक संवर्धन, ७८९ अनुसूचित जाती उप योजना (०१) (१२) कृषि उन्नती योजना कृषि अभियांत्रिकीकरण उपअभियान (कें.पु.यो), (राज्य हिस्सा ४० टक्के) (२४०१बी १९७), ३३ अर्थसहाय्य

अनुसूचित जमाती	मागणी क्रमांक : टी-५ २४०१ पीक संवर्धन, ७९६ जनजाती उप योजना (०१) जनजाती क्षेत्र उप योजनांतर्गत योजना राज्य योजनांतर्गत योजना, (०१) (११) कृषी उन्त्ती योजना कृषि यांत्रिकीकरण उपअभियान (कें.पु.यो), (केंद्र हिस्सा ६० टक्के) (२४०१ए ४५९), ३३ अर्थसहाय्य	मागणी क्रमांक : टी-५ २४०१ पीक संवर्धन, ७९६ जनजाती उप योजना (०१) जनजाती क्षेत्र उप योजनांतर्गत योजना राज्य योजनांतर्गत योजना, (०१) (१०) कृषी उन्त्ती योजना कृषि यांत्रिकीकरण उपअभियान (कें.पु.यो), (राज्य हिस्सा ४० टक्के) (२४०१ए ४४९), ३३ अर्थसहाय्य
----------------	---	--

३. या उप-अभियानाकरीता वितरीत केलेला निधी केंद्र शासनाने वार्षिक कृति आराखड्यात मंजूर केलेल्या बाबींवर खर्ची टाकावा तसेच, अनुदानाची रक्कम लाभार्थ्यांना महा-डीबीटी प्रणालीद्वारे आधारसंलग्न बँक खात्यावर सार्वजनिक वित्तीय व्यवस्थापन प्रणालीद्वारे जमा करावी.
४. सदर योजनेंतर्गत ट्रॅक्टर या बाबीसाठी अनुसूचित जाती/जमाती, महिला, अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकऱ्यांसाठी किंमतीच्या ५०% किंवा रु.१.२५ लाख यापैकी जे कमी असेल ते आणि इतर शेतकऱ्यांसाठी ४०% किंवा रु.१.०० लाख यापैकी जे कमी असेल ते याप्रमाणे अनुदान देण्यात यावे.
५. इतर यंत्र/अवजारांच्या बाबतीत केंद्र शासनाच्या कृषि यांत्रिकीकरण उप अभियानाच्या मार्गदर्शक सूचना, अटी व शर्तीचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.
६. सदर निधी खर्च करताना तो विहित कार्यपद्धती अनुसरून सर्व वित्तीय कायदे/प्रक्रियाचे/वित्तीय अधिकारांच्या मर्यादे/C.V.C. तत्वानुसार/ प्रचलित शासन निर्णय/ नियम/ परिपत्रक/तरतुदीनुसार, बजेट व कोषागार नियमावलीनुसार खर्च करण्याची कार्यवाही अंमलबजावणी यंत्रणांनी करावी. कोणत्याही परिस्थितीत कुठलाही शासन नियम/ अधिकाराचा भंग होणार नाही, याबाबत दक्षता घेण्याची जबाबदारी संबंधित क्षेत्रिय कार्यालयाची राहिल.
७. कृषि यांत्रिकीकरण उप अभियानाच्या उद्दिष्ट पूर्तीसाठी, संचालक (निविष्ठा व गुणनियंत्रण), कृषि आयुक्तालय यांनी केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचना विचारात घेऊन उद्दिष्टनिहाय अंमलबजावणी विषयक सविस्तर सूचना सर्व क्षेत्रीय अधिकार्यांना निर्गमित कराव्यात. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांप्रमाणे या योजनेचा आर्थिक व भौतिक प्रगतीचा मासिक अहवाल प्रत्येक महिन्याच्या ५ तारखेपर्यंत केंद्र शासनास सादर करावा.
८. सदर अभियानाकरिता वितरित केलेला निधी कोषागारातून आहरित करण्याकरिता आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, पुणे यांना नियंत्रण अधिकारी म्हणून आणि सहाय्यक संचालक (लेखा-१) कृषि आयुक्तालय, पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.
९. सदर शासन निर्णय, वित्त विभागाच्या शासन परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०२४/प्र.क्र.८०/अर्थ-३, दि.१५.१०.२०२४, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाचे शासन परिपत्रक क्र.बियुडी-२०२४/प्र.क्र.६९/अर्थ(विघयो), दि.१८.१०.२०२४ व आदिवासी विकास विभागाचे शासन परिपत्रक क्र.बियुडी-२०२४/प्र.क्र.२/कार्यासन-६, दि.१८.१०.२०२४ अन्वये विभागास प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करून व सदर परिपत्रकातील अटी-शर्तीची पूर्तता करून निर्गमित करण्यात येत आहे.

१०. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०१२२१५२२०९३६०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(प्रशांत र. पिंपळे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति:-

१. मा.मंत्री (कृषि), मंत्रालय, मुंबई-३२.
२. अ.मु.स.(वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
३. अ.मु.स.(नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
४. प्रधान सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
५. प्रधान सचिव (सामाजिक न्याय), सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
६. सचिव (आदिवासी विकास), आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
७. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
८. सर्व संचालक/सह संचालक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१.
९. विभागीय कृषि सह संचालक (सर्व).
१०. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी (सर्व).
११. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर (लेखा परिक्षा) /(लेखा व अनुज्ञेयता).
१२. माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई-३२.
१३. सह सचिव/उप सचिव/अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी (सर्व)(कृषि) कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१४. वित्त विभाग (का.व्यय-१/अर्थसंकल्प-१३), मंत्रालय, मुंबई
१५. नियोजन विभाग (कार्या-१४३१), मंत्रालय, मुंबई
१६. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग (का-अर्थ विधयो), मंत्रालय, मुंबई
१७. आदिवासी विकास विभाग (कार्यासन-६), मंत्रालय, मुंबई
१८. निवडनस्ती (का.८-अ)